

บทที่ 1

บทนำ



### ความเป็นมาของปัญหา

กาแฟได้ว่าเป็นพืชเศรษฐกิจที่ขึ้นหน้าขูดอันดับหนึ่งของโลก และทำรายได้ให้กับบางประเทศอย่างมหาศาล ทั้งยังเป็นพืชที่มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศผู้ผลิตที่สำคัญอีกด้วย เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา บราซิล โคลัมเบีย เอกวาดอร์ เม็กซิโก เอร์โอบีเยน เคนยา เวเนซุเอลา อินเดีย อินโดนีเซีย ปาปัวนิวกินี ฟิลิปปินส์ และอื่น ๆ ประเทศดังกล่าวนี้เป็นผู้ส่งออกรวมกันถึงร้อยละ 85 ของปริมาณกาแฟที่ส่งออกทั้งหมดของโลก<sup>1</sup>

สำหรับเกษตรกรไทยนั้นรู้จักการปลูกกาแฟมานานไม่น้อยกว่า 60 ปี แต่เท่าที่ผ่านมาได้มุ่งที่จะปลูกเป็นพืชหลักเท่าใดนัก ส่วนใหญ่จะปลูกเป็นพืชแซมกับไม้ยืนต้นอย่างอื่น เช่น เงาะ ทุเรียน และยางพารา ซึ่งทำให้การปลูกกาแฟไม่ได้ผลเท่าที่ควร แหล่งผลิตกาแฟที่สำคัญของไทย ส่วนใหญ่จะอยู่ทางภาคใต้ เพราะมีพื้นที่ปลูกกาแฟถึงร้อยละ 93 ของพื้นที่ทั้งหมดที่ปลูกกาแฟของประเทศ และสามารถผลิตกาแฟได้ประมาณร้อยละ 95 ของผลผลิตทั้งหมด<sup>2</sup> จังหวัดที่มีชื่อเสียงในการปลูกกาแฟของไทย คือ จังหวัดตรัง ชุมพร นครศรีธรรมราช สงขลา สตูล และยะลา ส่วนจังหวัดทางภาคเหนือเป็นการปลูกกาแฟแทนฝิ่น ตามโครงการพระบรมราชานุเคราะห์ พันธุ์กาแฟที่เกษตรกรไทยนิยมปลูกอยู่ในขณะนี้มีเพียงพันธุ์เดียว คือ พันธุ์โรบัสตา (Robusta) ชาวเขาเป็นส่วนใหญ่ไม่ได้ปลูกเป็นการค้าอย่างจริงจัง เช่น ในจังหวัดภาคใต้ ส่วนกาแฟพันธุ์อื่น ๆ เช่น อาราบิกา (Arabica) และลิเบอร์ริก้า (Liberica) ยังมีการปลูกน้อยมาก

<sup>1</sup> รายงานการศึกษาวิจัยกาแฟของกรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์

<sup>2</sup> รายงานภาวะสินค้าของธนาคารกสิกรไทย จำกัด ปี 2521

### วัตถุประสงค์ของการศึกษา

การศึกษาเกี่ยวกับภาวะการผลิตและการตลาดสำรกาแพในประ เทศไทยก็เพื่อวัตถุประสงค์ดังนี้คือ

1. เพื่อศึกษาสภาวะของการตลาดสำรกาแพ<sup>1</sup>ในประเทศไทยทั้งในอดีตและปัจจุบัน เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อความเจริญก้าวหน้าของตลาดสำรกาแพ
2. เพื่อศึกษาลักษณะของตลาดสำรกาแพอันจะเป็นแนวทางสำหรับการจำหน่ายภายใน ประเทศและต่างประเทศ ตลอดจนแนวโน้มด้านราคาในอนาคต
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการผลิตและการตลาด เพื่อจะได้วางแนวทาง ในการขจัดปัญหาต่าง ๆ
4. เพื่อศึกษานโยบาย และแนวทางในการช่วยเหลือของทางรัฐบาลที่มีต่อสำรกาแพ ซึ่งมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศ

### ขอบเขตการศึกษา

ขอบเขตของการศึกษาถึงสภาวะการผลิตและการตลาดของสำรกาแพในประเทศไทย จะแบ่งสำรสาระสำคัญออกได้ดังนี้คือ

บทที่ 1 กล่าวถึงความ เป็นมาของกาแพ วัตถุประสงค์ของการศึกษาขอบเขตการศึกษา ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษาวิจัย และวิธีการศึกษาค้นคว้า

บทที่ 2 เกี่ยวกับความรู้ทั่วไปของกาแพ โดยจะศึกษาถึงลักษณะทั่วไปทางพฤกษศาสตร์ ที่มาของสำรกาแพ การแพร่พันธุ์ของกาแพ และประโยชน์ของสำรกาแพ

บทที่ 3 เกี่ยวกับการผลิตสำรกาแพในประเทศไทย โดยจะศึกษาถึงการปลูกกาแพโดยทั่วไป พันธุ์กาแพในประเทศไทย ขึ้นตอนในการปลูกและผลิตสำรกาแพ การเก็บผลกาแพ และการผลิตสำรกาแพ เนื้อที่ปลูก และจำนวนผลผลิตสำรกาแพ และต้นทุนการผลิตและรายได้ของสำรกาแพ

บทที่ 4 เกี่ยวกับสภาวะการตลาดสำรกาแพในประเทศไทย โดยจะศึกษาถึงสถานการณ์ ของตลาดสำรกาแพในประเทศไทย ภาวะตลาดสำรกาแพในประเทศไทย ปริมาณการนำเข้าและ ส่งออกสำรกาแพของไทย โครงสร้างและวิธีการตลาดของสำรกาแพ ราคาสำรกาแพในประเทศไทย

<sup>1</sup> สำรกาแพคือ เม็ดในของกาแพซึ่ง ได้จากการสีกเอาเปลือกหุ้มเมล็ดออก และยังไม่ได้ผ่าน กรรมวิธีการคั่ว (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์)

ตลอดจนศึกษาถึงสถานการณ์การค้าแพะของต่างประเทศด้วยในด้านภาวะการผลิตและการตลาดสำรกาแพะ ของต่างประเทศ รวมทั้งชนิดต่าง ๆ ของสำรกาแพะในตลาดโลก

บทที่ 5 เกี่ยวกับความช่วยเหลือของทางราชการ โดยจะศึกษาถึง การส่งเสริมการปลูกกาแพ ความช่วยเหลือในทางวิชาการ ความช่วยเหลือในการปรับปรุงคุณภาพสำรกาแพ ความช่วยเหลือในทาง ราชการและ ในด้านการเพิ่มผลผลิตสำรกาแพ และบทบาทของทางราชการทางด้านการตลาด

บทที่ 6 เกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะ โดยจะศึกษาถึงปัญหาทางด้านผลผลิตสำรกาแพ ด้านผู้ปลูกกาแพ ด้านตลาดสำรกาแพพร้อมกับเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหา

#### ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1. ช่วยในการวางแผนส่งเสริมการผลิตและการตลาดในอนาคตให้สอดคล้องกันยิ่งขึ้น
2. ทำให้ เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่มีต่อการผลิตและการตลาด ของสำรกาแพ
3. ทำให้ เป็นแนวทางในการส่งเสริมการปลูกกาแพ และขยายตลาดสำรกาแพในอนาคต ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อเศรษฐกิจโดยรวมและจะสามารถลดการนำเข้าประเทศซึ่งมีผลให้เกษตรกร ฝรายได้เพิ่มขึ้น
4. ทำให้ทราบถึงมาตรการในการส่งเสริมการช่วยเหลือของทางรัฐบาล

#### วิธีการศึกษาค้นคว้า

ในการดำเนินการค้นคว้าและวิจัยในวิทยานิพนธ์นี้ โดยการรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูล ดังนี้

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data)
  - 1.1 จากการสัมภาษณ์ (Interview) ประมวลความคิดเห็นจากกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น เจ้าหน้าที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เจ้าหน้าที่กระทรวงพาณิชย์ ตลอดจนลอบถาม ผู้ผลิตสำรกาแพบางราย
  - 1.2 จากการสังเกตการปลูกกาแพ

## 2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)

2.1 จากการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารทางวิชาการของหน่วยราชการต่าง ๆ เช่น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์ กรมศุลกากร

2.2 จากหนังสือข่าวลือ และบทความที่เกี่ยวกับกาแฟ



ศูนย์วิทยทรัพยากร  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย